

W ostatnich analizach nekropoli na Kom el-Dikka w Egipcie zauważono, że za panowania Fatymidów wyraźnie więcej kobiet umierało w młodym wieku niż stwierdzono to we wcześniejszej fazie cmentarza. Jednocześnie, warunki życia dla tych, które dożyły wieku dojrzałego uległy poprawie.

Jak zatem odpowiedzieć na pytanie o przyczyny, dla których **kobiety pochowane na Kom el-Dikka w czasach Fatymidów dużo częściej umierały młodo**, niż to miało miejsce wcześniej?

1. Badając całą populację, nie tylko kobiety.
2. Zbierając i analizując nowe dane z Kom el-Dikka (dotychczas z fazy Nekropoli Dolnej zebrano tak mało danych, że z trudem wystarczyły na statystyczną analizę jedynie najbardziej fundamentalnych zagadnień).
3. Porównując populację szkieletową z Kom el-Dikka do innej, nieodległej tak w czasie jak i w przestrzeni.
4. Rozważając problem w ścisłej relacji z kontekstem kulturowym.

Odpowiadając na to pytanie, niniejszy projekt przyczynić się powinien, choć w ograniczonym zakresie, do rozwiązania dwóch z najważniejszych problemów nauki światowej. Pierwszy dotyczy kobiet i roli jaką pełniły w historii, drugi koncentruje się na zmianach klimatu. Jak wyglądało życie kobiet w przeszłości? Życie w cieniu mężczyzn, w różnych kulturach, w różnych środowiskach. Kobiety są nieobecne w znakomitej większości źródeł historycznych, ale dla społeczności niemuzułmańskich możemy przynajmniej sięgnąć po dane bioarcheologiczne. W przypadku islamu jest zupełnie inaczej, zwłaszcza w Afryce. Kom el-Dikka daje nam **unikalną szansę na wgląd w życie średniowiecznych wyznawców Proroka**. Zbiór z Kom el-Dikka jest jedną z zaledwie dwóch mużułmańskich serii szkieletowych znanych z Egiptu i jedną z najliczniejszych na świecie. Do dziś cmentarz na Kom el-Dikka dostarczył informacji dotyczących nie mniej niż 2603 pochowanych w IX–X i XI–XII-wiecznej Aleksandrii.

Niniejszy projekt ma badać zmiany kulturowe i środowiskowe. Zmiany środowiska naturalnego mogą wyzwalać procesy historyczne. Zarówno podbój arabski, jak i późniejszy zmierzch Aleksandrii, będącej i dziś drugim miastem Egiptu, do pewnego stopnia były spowodowane zmianami o takim właśnie charakterze. Interpretacja fizycznych charakterystyk mieszkańców Aleksandrii w kontekście kultury i środowiska naturalnego może umożliwić nam na wgląd w te procesy i dostarczyć względnie obiektywnych danych do porównań ze źródłami historycznymi.

Prowadząc wykopaliska w nowym rejonie cmentarza możemy pozyskać serię szkieletową, której liczebność pozwoli na uzupełnienie materiału przechowywanego na stanowisku, w stopniu umożliwiającym użycie nowych metod, bez oglądania się na ich zgodność z danymi zbieranymi tu od lat 1960-tych. Oczekujemy, że zwłaszcza nowoczesne analizy zębów pozwolą na uzyskanie interesujących wniosków dotyczących życia pochowanych oraz, że porównanie ze współczesnym im i dobrze zachowanym materiałem z Naqlun (XI–XIII wiek) zapewni nam niezbędny punkt odniesienia. Takie porównanie, wykonane w ramach jednego projektu, przy wykorzystaniu danych zebranych niemal w jednym rzucie, przez jeden zespół badaczy, przy użyciu tych samych metod powinno zapewnić wysoką jakość wyników. Podejście tego typu daje spore szanse na to, że jeżeli istnieje prawidłowość, którą można wychwycić, nie zostanie ona przeoczona.

Studiowanie bioarcheologicznych charakterystyk danej populacji ludzkiej można przyrównać do oglądania pięknej rzeźby z różnych stron. Za każdym razem, gdy zmieniamy położenie, by zobaczyć to co zasłonięte, padające na rzeźbę światło kreśli dla nas inny obraz. Każdy z takich obrazów może być równie estetyczny i daje nam nowe dane, ale jedynie wszystkie połączone razem mogą stworzyć całość. Oczekujemy, że charakterystyki zbadane w ramach projektu mogą razem dać o wiele więcej informacji o życiu mużułmanek w fatymidzkiej Aleksandrii, niż przyniosłaby suma ich wszystkich potraktowanych z osobna. Takie podejście sprawdziło się już wielokrotnie w przeszłości. Jedynym ograniczeniem jest w nim czas, którym dysponujemy i nasza zdolność do oddzielenia użytecznych danych od szumu informacyjnego. Dlatego też, w naszym projekcie ograniczamy się do przyjrzenia się charakterystykom, które mogą być badane na poziomie populacyjnym, a prawidłowości od szumu oddzielimy przy użyciu statystyki.

Realizując ten projekt chcemy **zdołać nową wiedzę na temat roli kobiet w średniowiecznym Egipcie**, a być może dowiedzieć się także czegoś o wpływie islamizacji na ich życie. Na życie, które jest jedynie z rzadka wspominane w źródłach historycznych. Chcemy także stworzyć **biologiczną i biokulturową charakterystykę dwóch populacji** w kontekście historycznym i środowiska naturalnego. Ponadto, **mużułmańska seria szkieletowa z Kom el-Dikka jest wyjątkowa**. Zgoda na badanie serii mużułmańskich jest bowiem bardzo rzadko wyrażana, szczególnie w Afryce. Ten projekt to nasza szansa na wykorzystanie tej okoliczności w sposób tak dogłębny jak to możliwe.